

NÁTTÚRUSTOFA
Norðurlands vestra

Austara Eylendið og Friðlandið við
Borgarskóga og Miklavatn - Skýrsla
landvarðar sumarið 2007

Pórdís Vilhelmína Bragadóttir

NNV-2007-005
September 2007

Skýrsla landvarðar

**Austara Eylendið og friðlandið við
Borgarskóga og Miklavatn
Sumarið 2007**

Landvörður: Þórdís Vilhelmína Bragadóttir
thvb@hi.is

INNGANGUR	2
ÁSTAND FRÍÐLANDS	2
AÐSTAÐA	2
BÍLA- OG TÆKJAMÁL	2
VINNUTÍMI	2
HELSTU VERK	2
HELsingjatalningar.....	3
VÖKTUN.....	3
KYNNING Á LANDVERÐINUM.....	3
ÚMHVERFISVIKA	4
ÁHRIF FERÐAMANNA Á LÍFRÍKI	4
ANNAÐ.....	4
TILLAGA AÐ ÚRBÓTUM OG VERKEFNUM FYRIR NÆSTU ÁR	4
AUGLÝSINGAR	4
RUSLATÍNSLA.....	4
GÖNGUFERÐIR	5
FUGLASKOÐUNARSKÝLI	5
MERKINGAR Á SVÆÐUM.....	5
FUGLA OG PLÖNTUSKOÐUN	6
MERKING ÖRNEFNA.....	6
ÁHRIF FERÐAMANNA Á FUGLALÍF	6
LOKAORÐ	6

Inngangur

Undirrituð starfaði sem landvörður, sumarið 2007, í Austara Eylendinu og friðlandinu við Miklavatn og Borgarskóga. Er þetta í annað skipti sem ég starfa sem landvörður á þessu svæði en hef auk þess unnið við ýmsar rannsóknir á svæðunum fyrir Náttúrustofu Norðurlands vestra í nokkur ár.

Ástand friðlands

Ástand lands var nokkuð gott. Það landsvæði sem fellur undir Austara Eylendið og friðlandið við Miklavatn og Borgarskóga er mest allt í einkaeigu. Landeigendur nýta svæðin einkum til beitar. Einu mannvirki sem eru á svæðunum eru girðingar sem eru í umsjá landeigenda og fuglaskilti. Hafa skiltin ekki látið á sjá frá því þau sett upp.

Aðstaða

Náttúrustofa Norðurlands vestra lagði til skrifborðsaðstöðu ásamt aðgangi að tölvu og interneti. Þar sem ég er yfir sumartímann búsett á Sauðárkrók sem er í næsta nágrenni við svæðin þá bjó ég í eigin húsnæði allan ráðningartímann.

Bíla- og tækjamál

Til að komast ferða minna í tengslum við starfið hafði ég bifreið náttúrustofunar, sem er Toyota Hilux, til afnota. Við hellingjatalningarnar notaði ég mína eigin bifreið. Við fuglatalningarnar notaði ég mína eigin fjarsjá.

Vinnutími

Ráðningartíminn var frá 1. maí til 30. júlí eða í 12 vikur. Vann ég alla virka daga en átti frí um helgar nema upp kæmu verkefni sem varð að leysa á þeim tíma.

Helstu verk

Áframhald var á nokkrum þeirra verkefna sem byrjað var á sumarið 2006. Ný verkefni bættust auk þess við.

Helsingjatalningar

Talningar fóru fram á helsingjum 5. maí. Fóru talningarnar fram í innanverðum Skagafirði og Hjaltadal. Einhvað var um helsingja innan friðlandsins og Austara Eyllendisins og í næsta nágrenni við svæðin. Sækja fuglarnir einkum í graslendi við bakka Héraðsvatnanna og aðrar ár á svæðinu. Sáust yfir 16 þúsund fuglar í innanverðum firðinum.

Skýrslu með niðurstöðum talninga var skilað til náttúrustofunar.

Vöktun

Fuglatalningar fóru fram á vötnum í nágrenni við og innan Austara Eyllendisins og friðlandsins við Miklavatn og Borgarskóga. Var talið tvisvar á vötnunum, 30.-31 maí og 25.-26. júlí.

Alls sáust 34 tegundir fugla, 31 í maí og 23 í júlí. Í maí bættust við 7 tegundir og 1 datt út frá því árið áður. Í júlí bættust við þrjár og þrjár dattu út.

Í maí sáust flestar tegundir við Tjarnartjörn, 18 talsins. Þar voru jafnframt flestir fuglarnir. Næstflestar tegundir voru á Miklavatni og Garðsvatni, 17. Í júlí voru flestar tegundir við Tjarnartjörn, 12 talsins, en Garðsvatn kom strax á eftir með 11 tegundir. Svanavatn, Áshildarholtsvatn og Hendilkotsvatn komu voru með 7 tegundir. Flestir fuglar voru aftur á móti á Miklavatni þar sem álfir, gæsir og endur safnast saman til að fella flugfjarðirnar. Flestar gegundir með unga sáust á Garðsvatni eða 6. 5 tegundir með unga voru á Áshildarholtsvatni en þar sáust jafnframt flestir ungar eða 117.

Sniðtalningar voru auk þess gerðar á svæðinu í kringum Garðsvatn.

Skýrslu með niðurstöðum talninga var skilað til náttúrustofunar.

Kynning á landverðinum

Í byrjun sumars fór ég og heimsótti upplýsingamiðstöðvar, gistiheimili og söfn á svæðinu. Var tilgangurinn með heimsókunum að láta vita af mér og hvernig væri hægt að ná í mig ef á þyrfti að halda. Jafnframt dreifði ég bæklingum um fuglaskoðun í Skagafirði.

Í júní var sett upp skilti á húsnæði náttúrustofunnar þar sem staðsetning landvarðar er auglýst betur.

Umhverfisvika

Í tilefni af umhverfisviku Sveitarfélagsins Skagafjarðar var mér falið að halda fyrirlestur og vera með leiðsögn í fuglaskoðun. Þrír mættu á fyrirlesturinn sem fjallaði um helsinga í Skagafirði en vegna veðurs varð lítið um fuglaskoðun.

Áhrif ferðamanna á lífríki

Í byrjun maí var haldin vinnufundur í Reykjavík þar sem vísindamenn og aðilar í náttúrutengdri ferðapjónustu hittust og ræddu leiðir til að rannsaka áhrif ferðamanna á dýralíf. Voru þetta aðilar frá Íslandi, Noregi og Skotlandi. Var sjónunum einkum beint að sjávarspendýrum og fuglum. Ákveðið var að leggjast í rannsóknir á því hvort aukin ásókn ferðamanna á ákveðin svæði hafi áhrif á atferli og dreifingu sjávarspendýra og fugla. Var mér falið að sitja þennan fund fyrir hönd náttúrustofunar og koma með tillögu að rannsóknaráætlun fyrir votlendissvæðin í Skagafirði

Annað

Ýmis önnur minni verkefni komu upp. Til dæmis var komið á stofuna með merki af dauðum fuglum sem voru send til Náttúrufræðistofnunar. Tilraunastöðin á Keldum bað um aðstoð við að safna sýnum úr helsingjum vegna fuglaflensu. Auk þess hélt ég utan um Dag hinna viltu blóma í Skagafirði þann 17 júní þar sem 9 manns mættu.

Tillaga að úrbótum og verkefnum fyrir næstu ár

Auglýsingar

Ljóst er að ekki vita margir ferðamenn af því að landvörður sé í Skagafirði. Hvað þá hvar hann er staðsettur. Til að bæta úr þessu væri möguleiki á að setja upp smá auglýsingar á tilkynningartöflum í upplýsingamiðstöðum. Gæti það virkað sem auglýsing um svæðin í leiðinni.

Ruslatínsla

Almennt er svæðið mjög snyrtilegt. Svæðið sunnan Garðsvatns þarfnast þó ruslatínslu þar sem plast marar í hálfukafi í tjörnunum ásamt nokkrum bárujárnsplötum. Erfitt er fyrir

eina mannseskju að sjá um tínsluna þar sem vaða þarf út í tjarnirnar í vöðlum og rífa plastið upp og bera upp á veg. Svæðið er auk þess í einkaeigu og þarf því samþykki landeigenda.

Gönguferðir

Margir ferðamenn sækjast eftir því að ganga um þau svæði sem þeir heimsækja. Göngustígar eru engir innan svæðanna en svæðin eru blaut og erfið yfirferðar og eiga ókunnir erfitt með að rata bestu leiðina um svæðin. Öryggisins vegna þyrfti að koma upp gönguleiðum sem fólk getur farið eftir. Þyrfti að setja upp leiðirnar áður en ásókn fólks í svæðið eykst svo hægt sé að stjórna umferð fólks frá viðkvæmum og ótryggum svæðum. Þarf að gera þetta í samstarfi við landeigendur.

Sniðugt gæti verið að bjóða upp á gönguleiðir um svæðin síðsumars þegar varpi er lokið. Gætu þetta verið 2-3 leiðir sem boðið væri upp á með leiðsögn. Væri jafnvel hægt að blanda saman náttúruskoðun og menningatengdum ferðunum þar sem fornminjar finnast innan svæðana.

Fuglaskoðunarskýli

Til þess að fólk geti komist nær fuglunum væri til dæmis hægt að setja upp skýli við norðurenda Garðsvatns þar sem fólk getur fylgst með fuglum. Annar staður þar sem gæti verið sniðugt að setja upp skýli væri hjá gömlu hitaveitunni við Áshildarholtsvatn. Ef fuglaskýli er til staðar fælast fuglar síður í burtu og gott tækifæri gefst til að fylgjast með þeim í návígi.

Merkingar á svæðum

Svæði sem fuglaskoðunarskilti eru staðsett á eru ekki vel merkt. Staðsetning þeirra er sýnd á bæklingi sem dreift er á upplýsingamiðstöðvar, söfn og gististaði en það hafa ekki allir þennan bækling undir höndum. Til þess að bæta úr þessu væri hægt að setja upp umferðarskilti við afleggjarana að svæðunum sem gæfu til kynna að um góðan fuglaskoðunarstað væri að ræða. Gæti það hvatt fleiri til að stoppa og skoða fuglana. Fuglaskoðarar sem þekkja ekki svæðið gætu þannig auðveldlega fundið áhugaverða staði til að skoða. Eina svæðið sem er „merkt“ í dag mun vera skiltið við norðurenda

Garðsvatns þar sem bent er á áhugaverðan stað. Þessi áhugaverði staður er þó ekki vatnið heldur gamall þingstaður Hegransþings sem er þar rétt hjá. Bílastæðin fyrir þingsvæðið eru við fuglaskiltið.

Fugla og plöntuskoðun

Góð leið til að fræða fólk um svæðin væri að bjóða upp á fuglaskoðun, í maí og júní, á vötnum innan svæðana og í næsta nágrenni. Eins væri hægt að bjóða upp á plöntuskoðunarferðir þegar líða tekur á sumarið og gróður er komin almennilega af stað. Gætu þessar náttúrskoðunarferðir verið einstakt tækifæri fyrir fólk til að kynnast þessum svæðum og fræða fólk um votlendissvæði og mikilvægi þeirra.

Merking örnefna

Það gæti verið sniðugt að setja upp skilti innan svæðanna þar sem eru merkt ýmis örnefni eins og til dæmis tjarnir, rústir eyðibýla o.s.frv. Fólk kynnist svæðunum betur þannig auk þess sem mörg örnefni eru ekki merkt inn á kort. Eins væri það öryggisatriði ef upp kæmi neyðartilfelli þá væri fljótlegra að finna staðsetningu fólksins og koma hjálp á staðinn ef það veit hvar það er statt innan svæðana með nokkuri nákvæmni.

Áhrif ferðamanna á fuglalíf

Rannsóknarverkefni sem er að fara í gang og er reiknað með að taki þrjú ár. Í raun er þetta viðbót við verkefni sem er nú þegar í gangi og lítur að vöktun fuglalífs á svæðunum. Einu viðbæturnar eru þær að leita þarf leiða til að mæla umferð ferðamanna um svæðin.

Lokaorð

Það er ljóst að mikið verk er fyrir höndum næstu sumur við vöktun og uppbyggingu á svæðunum á næstu árum. Það er þó álitamál hversu mikil uppbygging ætti að fara fram þar sem tilgangurinn með friðun Borgarskóga og Miklavatns var að vernda fuglalífið. Of mikill straumur ferðamanna getur haft áhrif á fuglalífið til hins verra. Rannsóknir skortir þó og er nú þegar hafist handa við að bæta úr því. Þannig að til ætti að leyfa þeim svæðum sem viðkæmust eru að njóta vafans og beina fólki frekar að jaðarsvæðunum þar sem uppbygging hefur þegar átt sér stað.

Náttúrustofa Norðurlands vestra

Aðalgata 2, Pósthólf 112, 550 Sauðárkróki, Sími 453 7999, Fax 453 7998

Netfang nnv@nnv.is, Heimasíða <http://www.nnv.is>

Natural Research Centre, of North-western Iceland

Adalgata 2, P.O.Box 112, 550 Saudarkrokur, Tel. +354 453 7999, Fax +354 453 7998

E-mail nnv@nnv.is, Web page <http://www.nnv.is>